

Asia: VN/26111/2023

Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen koordinaatioryhmän väliraportti

TIETOSUOJAN YLEISSÄÄDÖKSET (EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki)

Onko tietosuojan yleissäädösten yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain soveltamiseen koettu liittyvän haasteita tai epäselvyyksiä, jotka voisivat vaikeuttaa julkisen palvelun järjestämistä?

Kyllä

Jos on, minkälaisista haasteista tai epäselvyyksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Kyllä ja haasteet ovat olleet samoja kuin tässä tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen väliraportissa on tuotu esiin. Suurimpina haasteina ovat olleet käsittelyn oikeusperusteet. Milloin käsittelyperusteena voidaan käyttää yleistä etua, julkisen vallan käyttöä tai suostumusta. Samoin yhteisrekisterinpitoon liittyy paljon ongelmia, jotka hankaloittavat palvelun tarjoamista asiakkaille parhaalla mahdollisella tavalla. Kerättyjen henkilötietojen toissijaisessa käytössä on myös epäselvyyttä.

Onko jonkin yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain säännöksen havaittu estävän viranomaisen tiedon liikkumisen tai julkisen palvelun järjestämisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Onko tietosuojan yleissäädösten havaittu estävän tai rajoittavan tiedon tai henkilötietojen hyödyntämistä tai käsittelyä tarkoituksenmukaisella tavalla?

Kyllä

Jos on, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät tai rajoittavat tiedon käsittelyä?

Samat seikat kuin kohdassa 1. Säännösten tulkinnasta ja niiden soveltumisesta viranomaisten toimintaan on epäselvyyttä ja epävarmuutta. Monia lakisääteisten tehtävien ulkopuolelle jääviä palveluita jää tarjoamatta asiakkaille, koska on epäselvää millä käsittelyperusteella palveluita voitaisiin järjestää tai voidaanko niitä ylipäätensä järjestää.

Sama koskee yhteisrekisterinpitäjyyttä. On epäselvää voivatko viranomaiset perustaa yhteisrekisterin, jossa vastuut jaettaisiin rekisterinpitäjien kesken. Väliraportissa tuodaan esiin, että mikäli itsenäiset viranomaiset olisivat yhteisrekisterinpitäjiä, niin tästä tulisi säätää täsmällisesti. Tällaisia säädöksiä tarvittaisiin, jotta viranomaiset voisivat kehittää toimintoja yhteistyössä ja tarjota näin palveluita nimenomaan asiakkaiden näkökulmasta. Nyt palveluiden tarjoaminen voi jäädä siihen, että tarjotaan ainoastaan palveluita, jotka katsotaan sopivan ainoastaan lakisääteisiin

tehtäviin ja kukin viranomaisena tarjoaa vain palveluja omasta näkökulmasta. Tarjottavat palvelut monesti koskevat useampaa viranomaista joltain osin ja nyt palveluiden kehittäminen pysähtyy rekisterinpidosta aiheutuviin ongelmiin. Kaupungin näkökulmasta esimerkkinä sote-palveluiden ja kunnan palveluiden kehittäminen yhteistyössä.

VIRANOMAISTEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYÄ KOSKEVA KANSALLINEN ERITYISSÄÄNTELY

Onko kansalliseen erityissääntelyyn, jossa on kyse viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä (mukaan lukien henkilötietojen luovuttamisesta), koettu liittyvän haasteita tai epäselvyyksiä?

Kyllä

Jos on, minkälaisista haasteista ja epäselvyyksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Väliraportissa on tuotu esiin, että kansallista liikkumavaraa voidaan käyttää, kun käsittely on tarpeen lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi tai yleistä etua tai julkista valtaa koskevan tehtävän suorittamiseksi. Tällaista sääntelyä tarvittaisiin tai sitten tulisi olla kattavaa ohjeistusta säännösten soveltamisesta ministeriöiltä tai muulta taholta. Sama koskee yhteisrekisterinpitäjyyttä, johon tarvittaisiin kansallista lainsäädäntöä, koska väliraportinkin mukaan viranomaisten yhteisrekisterinpitäjyydestä tulee säätää täsmällisesti.

Esimerkiksi KEHA-keskuksen ja kuntien välinen rekisterinpito on ollut haasteellista. Täsmällinen ohjeistus rekisterinpitoon ja vastuun olisi tullut saada jo ennen toiminnan aloittamista. Epätietoisuus rekisterinpidosta ja eri toimijoiden vastuista hankaloittavat suunnattomasti palveluiden järjestämistä ja vievät aikaa, kun jokainen eri taho miettii näitä asioita ja tulkinnoista on eri kantoja.

Onko kansallisen erityislainsäädännön henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten havaittu estävän tietojenvaihdon sellaisten viranomaisten (tai julkista hallintotehtävää hoitavien) välillä, jotka tarvitsevat tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamista tai julkisen palvelun tarjoamista varten?

Ei

Jos on, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät viranomaisten välistä tietojenvaihtoa?

Lakisääteisten tehtävien osalta ei ole ollut ongelmia eli kun viranomaiset toteuttavat laissa määriteltyjä perustehtäviään. Täsmäntäviä säännöksiä tarvittaisiin siihen, että eri viranomaiset voisivat kehittää palveluitaan rajapinnoilla ja yhteistoiminnassa.

Onko kansallisessa erityislainsäädännössä tunnistettu muita esteitä julkisen palvelun tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle?

Kyllä

Jos kyllä, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät julkisen palvelun tarkoituksenmukaista järjestämistä?

Väliraportissa on tuotu esiin ongelmakohtia, jotka on myös kaupungissa tunnistettu.

YLEISEN TIETOSUOJA-ASETUKSEN SALLIMAN KANSALLISEN SÄÄNTELYLIKKUMAVARAN KÄYTTÖ

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen sallimaa kansallista sääntelyliikkumavaraa käytetty tarkoituksenmukaisella tavalla viranomaisen tiedon liikkumisen tai julkisen palvelun järjestämisen näkökulmasta?

Ei

Jos ei, tulisiko kansallista sääntelyliikkumavaraa käyttää enemmän?

Jos kyllä, miltä osin ja miten liikkumavaraa tulisi käyttää nykyistä enemmän julkisen palvelun järjestämisen näkökulmasta?

Kansallista liikkumavaraa tulisi käyttää kohdassa 3 esitetyn mukaisesti. Tämä on erittäin tärkeää kaupungin palveluiden kehittämisen kannalta. Palveluita tulee voida kehittää rajapinnoilla ja eri viranomaisten välillä joustavasti ja nimenomaan asiakkaan näkökulmasta lähtien.

Puuttuuko kansallisesta erityislainsäädännöstä säännöksiä, jotka mahdollistaisivat viranomaisten välisen tiedon liikkumisen siten, että julkinen palvelu voitaisiin järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kyllä, mistä puutteesta ja palvelusta on tarkalleen ottaen kyse?

Tiedon liikkumisen osalta lakisäätteisten tehtävien osalta ei ole ollut ongelmia. Jos viranomaisella on ollut oikeus tietoihin, niin tiedot on saatu ja palvelut voitu järjestää.

Yhteisrekisterinpitäjyydestä säättäminen kansallisessa lainsäädännössä mahdollistaisi palvelujen järjestämisen entistä tarkoituksenmukaisemmalla tavalla tilanteissa, joissa viranomaiset tarjoavat palveluja yhteisille asiakkaille.

Onko kansallisessa erityislainsäädännössä käytetty sääntelyliikkumavaraa tarpeettomasti? Jos on, miltä osin ja mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Ei ole käytetty.

YLEISET KOMMENTIT

Puuttuuko väliraportin liitteestä 1 lakeja, joita olisi hyvä arvioida kokonaisuudistuksen yhteydessä?

Ei puutu.

Muut kommentit

Ohjeistamista ja lain tulkintoja tarvittaisiin huomattavasti enemmän. Ne olisivat suuri apu palveluiden järjestämisen suunnittelussa ja käytännön toteutuksessa. Aikaa menee valtavasti, kun tulkinnat ovat epäselviä eikä saatavilla ole minkäänlaista ohjeistusta tai sitten ohjeistus on ympäröityä.

Ministeriöistä on usein pyydetty apua tulkinnoissa. Kannan saaminen on vaikeaa tai sitten sitä ei saada lainkaan. Kerrotaan asetuksen ja lainsäädännön pykälät ja niiden perusteella pitäisi asia kaupungissa päätätä. Nämä pykälät ovat kysyttäessä jo selvillä, mutta lainsäädännökset mahdollistavat erilaiset tulkinnat. Eri tahot miettivät samoja kysymyksiä, jotka aiheuttavat ongelmia palveluiden järjestämisessä. Ohjeistaminen säästäisi palveluiden käytännön toteuttajilta paljon aikaa ja palvelut saataisiin järjestettyä, jos ne lain mukaan olisivat mahdollisia.

Esimerkiksi tästä väliraportista on saatu vahvistusta siihen, että käsittelyperusteena yleistä etua koskeva tehtävä voi kattaa myös viranomaisen kehittämistehtävät. Tällaiseen tulokseen on käytännössä myös päädytty, mutta ohjeistuksella asiasta olisi suunnatonta apua. Palveluiden kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää ja epäselvyys käsittelyperusteesta voi estää oikean suuntaisten palveluiden kehittämisen. Suuntaviivoja antava ohjeistus siitä miten viranomaiset voivat käsitellä henkilötietoja yleisen edun perusteella olisi erittäin tärkeää palveluiden toteuttamisen kannalta.

Samoin ohjeistuksen saaminen siitä voiko viranomainen käyttää suostumusta käsittelyperusteena ja jos voi niin minälaisissa tilanteissa. Esimerkkien avulla annettaisiin suuntaviivoja. Itse lainsäädäntö on tältä osin riittävää.

Tällä hetkellä koetaan, ettei ole mitään tahoja, joka vastaisi tästä ohjeistamisesta ja ylipäättänsä auttaisi tulkinnoissa. Ohjeistaminen ei kerran kuulu tietosuojavaltuutetun toimivaltaan. Toivotaan ja odotetaan, että asia tulisi tietosuojavaltuutetun ratkaistavaksi ja tietosuojavaltuutetun päätöksen perusteella saataisiin ratkaisu vaikeaan tulkintaan.

Isotalus Birgit
Vantaan kaupunki/sihteeristö